

Referanser: KM 05/14, KR 40/11, SKR 30/10

Saksdokumenter:

KR 48.1/14 *Valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd 2015* – notat fra Nidaros bispedømmeråd av 22. august 2014

Regler for valg av samisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet

Sammendrag

Regler for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet er i de generelle reglene for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet delegert til Kirkerådet, som skal innhente råd fra Samisk kirkeråd. Delegasjonen i de generelle reglene ble utvidet da det på Kirkemøtet 2014 ble fastsatt nye valgeregler, og det er derfor nødvendig å gjøre et mer detaljert vedtak enn det som ble fattet til Kirkevalget 2011. Den utvidede delegasjonen gir muligheter for å gjøre endringer sammenlignet med 2011, men erfaringene fra Kirkevalget 2011 tilsier at valgordningen i all hovedsak bør videreføres til Kirkevalget 2015.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar følgende regler for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet, etter anbefaling fra Samisk kirkeråd:

§ 1. Valgråd

Valgrådet i Nidaros bispedømme styrer valget av sørsamisk representant, jf. regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet § 3-1.

§ 2. Nominasjon og valg av representant for sørsamisk kirkeliv

(1) Nidaros bispedømmeråd oppnevner en sørsamisk representant og en vararepresentant til nominasjonskomiteen for valg av leke medlemmer, etter forslag fra Samisk kirkeråd, jf. regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet § 3-2. Samisk kirkeråd innhenter forslag til representanter fra Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet [i sørsamisk område, fra alle menighetsrådene i sørsamisk språkområde](#) [og samt](#) fra alle [andre menighetsrådene](#) i Nidaros bispedømme.

(2) Nidaros bispedømmeråd skal i god tid, senest 1. november året før valgåret, sende en oppfordring til Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet [i sørsamisk](#)

område, til alle menighetsråd i sørsamisk språkområde og samt til samtlige andre menighetsråd i Nidaros bispedømmet om å fremme forslag på tre sørsamiske kandidater, hvorav to leke.

(3) Nominasjonskomiteen for leke bispedømmerådsmedlemmer i Nidaros bispedømme skal sette opp en alfabetisk liste på fem sørsamiske kandidater, hvorav minst to leke. Begge kjønn skal være representert med ikke mindre enn 40 prosent. Nominasjonskomiteen skal dessuten ta med kandidater fra forskjellige distrikter og sørge for at listen inneholder kandidater som er under 30 år. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på kandidatlisten. De sørsamiske kandidatene må stå i Sametingets valgmanntall eller oppfylle kriteriene for å bli registrert, og fortrinnsvis være bosatt i det sørsamiske språkområdet. Medlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes opp på kandidatlisten.

(4) Nominasjonskomiteen i Nidaros bispedømme sender kandidatliste med forslag til fem sørsamiske kandidater til valgrådet. En kandidat på listen kan ikke samtidig stå som kandidat på andre lister ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Kandidatlisten for sørsamiske representanter oversendes de stemmeberettigede medlemmene i Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet i sørsamisk område innen 15. juni.

(5) Som stemmeseddel skal den tilsendte stemmeseddel benyttes. Valget på sørsamiske representanter skjer som postvalg. Velgeren avgir stemme ved å skrive navn på inntil to nominerte sørsamiske kandidater. Det er ikke anledning til å føre opp andre navn enn de nominerte.

(6) Stemmeseddelen legges i nøytral stemmeseddelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter. Det skal i følgeskrivet fremgå hvem som har stemt.

(7) Valgrådet foretar prøving og opptelling av stemmene. En stemmeseddel skal godkjennes dersom den inneholder færre navn enn to. Dersom den inneholder flere navn enn to, skal de siste navn på listen anses som uskrevne. Den kandidat som får flest stemmer, blir medlem av Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet, og den påfølgende blir varamedlem. I tilfelle av stemmelikhet avgjøres utfallet ved loddtrekning.

Saksorientering

Bakgrunn

I Kirkeloven § 23 første ledd bokstav c står det at det skal velges en nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd, en lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og en sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd. Frem til 2003 var reglene for valg av disse tre representantene like, og disse skulle velges gjennom en ordning med elektorer. Denne elektorordningen var det en generell misnøye med, og man ønsket å finne bedre alternativer. Nominasjon og valg av den sørsamiske representanten var etter elektorordningen i en ekstra utsatt stilling på grunn av at den sørsamiske befolkningen var liten og spredt over 4 fylker og 3 bispedømmer. Nidaros bispedømmeråd og Utvalg for samisk kirkeliv begynte derfor allerede dengang et arbeid med å finne frem til en alternativ ordning for sørsamisk kirkeliv, deriblant arbeidet med å etablere et forsøk med en egen sørsamisk menighet (som en kategorialmenighet). På bakgrunn av dette ble det allerede i 2003 delegert til Kirkerådet å fastsette videre regler for valg av sørsamisk representant, etter råd fra Samisk kirkeråd. Dette for lettere å kunne tilpasse reglene for valg av sørsamisk representant til eventuelle endringer knyttet til det igangsatte arbeidet.

På tross av at det ble åpnet for endringer i reglene for valg av sørsamisk representant så tidlig som i 2003, ble valget av sørsamisk representant gjennomført ved elektorordning også i 2005 og 2009. Først ved Kirkevalget 2011 gikk man bort fra dette. Valget av sørsamisk representant ble da gjennomført ved bruk av direkte valg og med medlemslisten til Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet som utgangspunkt for manntall. Reglene ble fastsatt av Kirkerådet i sak KR 40/11, med følgende vedtak:

Kirkerådet vedtar følgende regler for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd etter anbefaling fra Samisk kirkeråd:

Samisk representant til Nidaros bispedømmeråd velges ved direkte valg ved medlemmene av Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet.

Nidaros bispedømmeråd utarbeider valgmanntallet ut fra medlemslisten for Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet.

Valget skjer som postvalg.

På Kirkemøtet 2014 ble det vedtatt nye regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det ble da også gjort noen endringer i reglene for valg av samiske representanter. Når det gjelder valg av sørsamisk representant bestod endringene i hovedsak av at mange av de gjeldende bestemmelser for valg av alle tre samiske representanter ble gjort gjeldende kun for valg av nordsamisk og lulesamisk representant. På denne måten ble delegeringen til Kirkerådet og Samisk kirkeråd gjort tydeligere. Dette ble gjort for å unngå utydelighet rundt hva som var delegert til Kirkerådet/Samisk kirkeråd, men også for å gi større handlingsrom for å kunne fastsette egnede valgeregler nå som Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet er blitt godt etablert. Så lenge denne menigheten defineres som en prøveordning ble det

ansett som hensiktsmessig at valgreglene for sørsamisk representant fortsatt delegeres til Kirkerådet/Samisk kirkeråd.

Regler for valg sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet

Når det nå skal fastsettes nye regler for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet, er det i hovedsak to hensyn som er førende. Det viktigste er å se på valgordningen som ble benyttet ved Kirkevalget 2011 og videreutvikle valgordningen ut fra disse erfaringene. Det andre hensynet som må tas, er at reglene må omskrives slik at de er tilpasset endringene som skjedde da nye regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet ble fastsatt på Kirkemøtet 2014.

Ordningen som ble benyttet ved valget i 2011 ble ansett som vellykket og som en stor forbedring sammenlignet med ordningen med elektorer. I notat fra Nidaros bispedømmeråd av 22. august 2014 (vedlagt saken) er hovedkonklusjonen at valgreglene la grunnlag for et tilfredsstillende valg sett fra et demokratiske perspektiv, og at reglene var tydelige og tilstrekkelig enkle til at nominasjonen og selve valget ble gjennomført på en god måte. Det er derfor ønskelig at hovedelementene fra valgreglene i 2011 videreføres til Kirkevalget 2015. I og med at de faste reglene for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet nå i mindre grad styrer valget av sørsamisk representant, er det behov for å gjøre et noe mer detaljert vedtak enn hva som var tilfelle i 2011. Dette må gjøres også om man ikke ønsker noen materielle endringer i ordningen. Det fremlagte forslaget til regler er derfor mer detaljert enn vedtaket fra 2011 og er utformet med samme oppsett som kapittel 3 i reglene for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet (representanter for samisk kirkeliv).

Med den nye og utvidede delegeringen har det vært mulig å endre noe mer på nominasjonsprosessen og også å gjøre justeringer på hvem som er valgbare. I og med at det er medlemmene i Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet som er de stemmeberettigede, har det vært vurdert hvorvidt det også skal hentes kandidater (både til nominasjonskomité og til bispedømmerådet/Kirkemøtet) kun fra Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet. Det er et vanlig prinsipp at det er sammenfall mellom hvem som er stemmeberettigede og hvem som er valgbare, selv om det er eksempler på unntak. Det er i de fremlagte forslag likevel foreslått å fortsette praksisen med at et stort antall menighetsråd kan foreslå kandidater både til nominasjonskomiteen og til selve bispedømmerådet/Kirkemøtet. Det er flere grunner for dette.

For det første vil en slik ordning trolig styrke snarere enn svekke tilfanget på gode kandidater. For det andre vil det signalisere at lokale menigheter ikke er uten ansvar for samisk kirkeliv selv om Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet er etablert. Medlemmene der beholder i dag sitt medlemskap i lokale menigheter, og Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet er tjent med at også lokalmenighetene har blick for samisk kirkeliv. For det tredje, så lenge det er en balanse i reglene mellom menighetsrådenes påvirkningsmulighet med hensyn til å fremme forslag på kandidater og Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet sin særlige rolle i selve valget, bør anliggendet om samisk selvbestemmelse være godt ivaretatt i valgordningen.

Hvilke menighetsråd som skal inviteres til å fremme kandidater er også til diskusjon. I de utgåtte reglene gjeldende for valg av alle de samiske representantene, var det

menighetsrådene innenfor de respektive samiske språkområdene som fikk en slik invitasjon¹. Ved fastsettingen av nye regler på Kirkemøtet, ble det tatt hensyn til et ønske fra Samisk kirkeråd om å utvide dette til alle menighetsrådene innenfor de respektive bispedømmene. Hensikten med denne endringen var å øke tilfanget av gode kandidater. Samtidig som denne endringen vil øke antallet menighetsråd som blir inkludert, kan dette også virke begrensende. Deler av det nordsamiske språkområdet ligger i Sør-Hålogaland bispedømme. Disse har ikke vært inkludert i valget av nordsamiske representant til Nord-Hålogaland, men denne avgjørelsen har ligget til Samisk kirkeråd. Med den nevnte regelendringen vil det ikke være mulig for Samisk kirkeråd i inkludere menighetsråd i Sør-Hålogaland bispedømme i nominasjonen av nordsamisk representant. Når det gjelder valg av sørsamisk representant, vil det å følge reglene for valg av nordsamisk og lulesamisk representant føre til både en utvidelse og til en faktisk innskrenking. Mange nye menigheter innenfor Nidaros bispedømme vil bli involvert i nominasjonsprosessen, men menigheter i sørsamiske områder i Sør-Hålogaland og Hamar vil bli utestengt. Disse menighetsrådene har tidligere blitt invitert til å foreslå kandidater. På bakgrunn av forslag fra Nidaros bispedømmeråd (jf. vedlagte notat) innstilles det på at samtlige menighetsråd i Nidaros bispedømme samt alle andre menighetsråd i sørsamisk språkområde blir invitert til å fremme forslag på kandidater.

Det fremlagte forslaget til regler legges frem for Samisk kirkeråd på deres møte 16.-17. september d.å., der rådet anbefaler Kirkerådet å fatte endelig vedtak i saken. Kirkerådet fatter sitt vedtak etter råd fra Samisk kirkeråd (i tråd med regelverket).

Prøveordningen med Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet skal nå vurderes omgjort til en permanent ordning (jf. sak KR 38/14). Dersom denne ordningen gjøres permanent, vil permanente regler for valg av sørsamisk representant innarbeides i reglene for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dette vil først skje etter Kirkevalget 2015, og vil gjøres som del av revideringen av reglene til Kirkevalget 2019.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Saken har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for Kirkerådet.

---

¹ Samisk kirkeråd fastsetter nærmere hvilke sokn som faller inn under de respektive samiske språkområder